Бр. 24 У Новом Саду, у понедељак 3. (16.) фебруара 1914. Година XLIX.

„Застава излази сваки дан двапута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Појединн вечерњи бројеви стају 4 пот.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

Лист српске народне радикалне странке

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе" налази се у кући Јована Чавића, у главној улици број 6. (први кат).

Појединн вечерњи бројеви стају 4 пот.

Издање „Рада" деон. друштво у Руми.

Србија и Грчка.

— Брзојавни извештај „Застави". —

Београд, 2. фебруара.

На свечаном ручку, који је био приређен у српском двору јуче у част грчком престолонаследнику, краљ Петар напио здравицу рекавши:

Ваше Краљевско Височанство! Чиним ми нарочито задовољство да пожелим добродошлицу у својој престоници Вашем Краљевском Височанству, престолонаследнику *Грчке, с којом је Србија везана тесним искреним пријатељством.* Нека ба Ваше Краљевско Височанство сачувало пријатну успомену на своје кратко бављење међу нама. Дижем чашу у част Вашег Краљевског Височанства, као и за срећу Његовог Величанства краља Константина, *мога славног и драгог савезника*, за напредак Грчке и њене славом увенчане војске. Живело Његово Величанство краљ Грчке! Живело Његово Краљевско Височанство диадох!

Грчки престолонаследник одговорио је овом здравицом:

Ваше Величанство! Особито сам срећан и необично задовољан, што могу поздравити Ваше Величанство у Вашој лепој престоници. Нека Ваше Величанство допусти да изразим своју особиту благодарност на срдачном дочеку, који сте ми приредили. Тај дочек сачуваћу у најпријатнијој успомени. Нећу пропустити да саопштим моме узвишеном оцу осећаје симпатија, које ми је указало Ваше Величанство, *његов славни и драги савезник, а које засведочавају тесне везе, којима су тако срећно везане Србија и Грчка.* Дижем чашу у част Вашег Величанства и престолонаследника, за напредак Србије и у славу храбре војске Вашег Величанства. Живело Његово Величанство краљ Србије! Живело Његово Краљевско Височанство, престолонаследник Србије!

*

Синоћ у 11 сати, грчки престолонаследник Георгије отпутовао дворским возом за Солун. Пре одласка био у двору интиман ручак, на коме поред краља Петра били грчки и српски престолонаследник, сви српски министри и грчки посланик. Тај ручак трајао до девет и по сати. После ручка у дворском биоскопу била приређена мала биоскопска представа. Најпре су приказани призори из првог и другог балканског рата, а после слике из модерног биоскопског репертоара. У 10 сати грчки престолонаследник опростио се с краљем Петром, који га је пољубио у чело, па се са српским престолонаследником одвезао на београдску железничку станицу, где је већ био спремљен дворски воз за Солун. У то време на железничкој станици била је постројена почасна чета са музиком и заставом. У дворској чекаоници и на перону били председник српске владе, Пашић, први краљев ађутант генерал Штурм, грчки посланик Александропулус, особље грчког посланства, виши чиновници министарства спољних послова, представници београдске општине, официрски кор и велика маса београдског грађанства.

У 11 сати се грчки престолонаследник опростио са великодостојницима и праћен српским престолонаследником ушао у воз. При растанку се са српским престолонаследником Александром загрлио и пољубио.

На путу до Солуна пратио је грчког престолонаследника пуковник Душан Туфегџић, који му је био придодат, док се бавио у Београду.

*

Бављење грчког престолонаследника у Београду имало је политички значај о чему сведоче и измењене здравице, којима је потврђен савез Србије и Грчке.

Р.

Политички записи.

Румунски првак, Валер Браниште, изјавио је у лугошком „Драпелулу", да је Тиса у интересу своје политике тражио споразум са Румунима, јер у данашњим међународним приликама ће његов положај сасвим друкчији бити, ако може рећи, да је престала агитација угарских Румуна. Тиса се обратио представницима румунског народа, јер је видео, да не вреди преговарати са румунским подрепашима, који немају народ за собом. Тиса је изјавио, које румунске захтеве може усвојити, али јер не може да усвоји све румунске захтеве, морао се сазвати румунски народни збор, да по својој савести донесе одлуку. Румунски народни одбор мора добро да претресе све оно, што Тиса нуди, јер треба да се види, да ли ће румунска народна странка моћи да буде способна за рад и после тога. Румунска народна странка ће и даље задржати своју слободу рада и удешавање своје држање према томе, како се угарска влада понаша према Румунима. Ако влада уважи румунске просветне, привредне и политичке захтеве, онда је Румуни неће нападати; ако пак и даље буде нападала њихово право на самосталан политички, просветни и привредни живот, Румуни ће се и даље борити...

Руска влада пак дозволила је у Бесарабији румунску службу у црквама и румунски наставни језик у школама. У Кишињеву створила је румунску богословију и наредила свештеницима, да науче румунски језик. Где живе Румуни и Руси помешани, служиће се наизменце словенска и румунска служба Божја.

*

Хрватско-српска коалиција увела је у сабору на знање одговор бана Шкерлеца, да ће се у Земуну, Митровици и Загребу из „топографских" разлога одржати државна полиција. Земун и Митровица су на граници према Србији, па због тога ће бан Шкерлец са пристанком хрватско-српске коалиције одржати пограничну полицају, да путнике узнемирује и изазива. Хрватско-српска коалиција се дакле прикључила схваћању некадашњег патријарха Германа Анђелића, који је у својим тужбама против радикалне странке, упућиваним дворској канцеларији, редовно додао и ово: „Нека се на меродавном месту не испусти из вида, да карловачка црква заузима погранични положај". Зато и коалиција одобрава одржавање пограничне полиције у Срему...

*

Бан Шкерлец је у сабору изјавио, да слободоумље захтева, да се не чини сметња отварању мађарских школа тамо, где има мађарске деце. Коалиција је ту изјаву увела на знање. И ми се с њоме слажемо, само желимо, да бан Шкерлец упозори угарску владу, да слободоумље наређује, да се и у Угарској дозвољава отварање немађарских школа тамо где има немађарске деце. Коалиција је требала и мора овом приликом да упозори бана Шкерлеца на то.

Догађаји на Балкану.

У Бечу се љуте.

Бечка „Нова Слободна Преса" пише о чланку београдске „Самоуправе", у коме се износи, о чему је преговарано и шта је решено у Петрограду. „Преса" је у многоме незадовољна тим чланком, односно оним што је рађено и урађено у Петрограду. Тако јој се не допада оно место у чланку „Самоуправе", где се каже, да је велики значај петроградских саветовања у томе, што је утврђена солидарност интереса и срдачно пријатељски односи између Румуније, Србије, Грчке и Црне Горе, а сврха је тој интересној солидарности: одржање букурешког мира и сузбијање сваког покушаја, да се тај мир наруши. „Нова Сл. Преса" закључује, да је тај споразум закључен под покровитељством Русије, која кад није могла да спроведе да Бугарску подвргне „панславистичким циљевима, „створила је око Бугарске чврст ланац балканских држава, те се сада Бугарска мора одрећи сваке наде, да ће било непосредно било посредно моћи вратити један део Македоније. Русија је тиме — каже „Преса" — казнила Бугарску и хоће да је примора, да се заједно са Србијом стави у службу Русији. А Бечу се даље не допадају ни оне речи у „Самоуправином" чланку, где се каже, да је Србија у засведочену великом пријатељству руског народа добила поуздане јамчевине на „бољу и срећнију будућност". „Нова Сл. Преса" пита, какву то још бољу и срећнију будућност очекује Србија сада после ова два последња победичка рата. И закључује, да је Русија ставила Србији нова обећања, те ће се под изговором, да се ради на осигурању мира спроводити све јаче наоружање и дипломатским комбинацијама изналазити нова средства, да би се ослабио противник и снага му се расцепкала. Најзад „Преса" још замера Румунији, што се дипломатски ставила на једну линију са Србијом, Црном Гором и Грчком, иако је у савезу са Аустроугарском и Немачком.

Одлука великих сила у питању јегејских острва.

Прошлог петка су дипломатски заступници великих сила у Атини и Цариграду предали турској и грчкој влади представке о одлуци великих сила у питању јегејских острва. У обе се представке велике силе позивају на закључак лондонског уговора од 17. (30.) маја 1913. између Турске и балканских савезних држава и на закључак атинског уговора од 1. (14.) новембра 1913. године између Турске и Грчке, по којима се обе обвезале, да ће пристати на одлуку великих сила у питању јегејских острва. Велике силе су закључиле, да сва острва што их је Грчка освојила припадну Грчкој, осим острва Тенедоса, Имброса и Кастелориза. Грчка на добивеним острвима не сме подизати утврђења; не сме их употребљавати у поморске или војне сврхе; мора спречавати кријумчарења између острва и Турске; мора гарантовати за заштиту муслиманске мањине на острвима. У представци Грчкој још се каже, да та одлука великих сила ступа у живот тек онда, када Грчка повуче своје трупе из крајева, које су велике силе досудиле Албанији. Повлачење грчких трупа мора отпочети 1. (14.) марта из горичке казе и са острва Сазена, те се мора довршити до 31. марта (13. априла) повлачењем из делвинске казе. — Из Цариграда јављају, да ће Турска ту одлуку великих сила узети на знање само подусловно. Ако то буде, Грчка ће одбити повлачење својих трупа из Епира, да би тако принудила велике силе, да оне принуде Турску, да безусловно пристане на њихову одлуку гледе јегејских острва.

Долазак принца Вида у Албанију.

Коначно је утврђено, да ће принц Вид за десетак дана доћи у Албанију, у Драч, и заузети албански престо. Пре него што се принц Вид коначно одлучио да буде албански владар, морали су да му даду новаца. Али је добио само обећање, да ће добити 75 милиона франака, што ће му се исплаћивати у оброцима од 20 милиона. За сада, пред свој полазак у Албанију, добива у руке само пет милиона, што ће му предујмити Аустроугарска и Италија. Гледе албанског зајма још се увек воде преговори између великих сила, које никако не могу да се споразумеју, ко ће да даде и ко да јемчи за тај зајам. Оних пак 5 милиона, што их принц Вид добива одмах, употребиће — за себе, а нешто и за жандармерију и градњу владине зграде.

Разне вести.

— За бугарског војничког аташеа при посланству у Београду наименован је генералштапски мајор Асманов.

— Предрачун вароши Скопља утврђен је коначно. Он износи 1 милион 221 хиљаду динара.

— У српском министарству народне привреде израђено је више планова за регулисање река и потока у српским старим и новим крајевима.

— Приход српских монопола износи у 1913. години 54 милиона 151 хиљаду и 582 динара. Од тога је издато на набавку материјала 5,687 043, за управне и друге трошкове 4 610.673 и за отплату државних дугова 32,409.150 динара. Чисто је остало 11 милиона 444 хиљаде 715 динара.

— У Београду се оснива нова хипотекарна банка са капиталом од 5 милиона динара.

Кочићево село у Н. Саду.

Одбор Срба грађана у Новоме Саду приредио је јуче после подне у соколани Кочићево село. Чист приход намењен је оболелом српском књижевнику Петру Кочићу. Село је било добро посећено, чиме је Нови Сад исказао своје поштовање заслужном књижевнику и борцу, Петру Кочићу. Село је отворио проф. Милан А. Јовановић пригодним говором, у којем је исказао значај српске просвете и потребу ширења српске књиге у народу, те захвалио публици на лепом одзиву. О књижевном раду Кочићевом говорио је др. Тих. Остојић, секретар Матице Српске. Он је прегледно приказао Кочићев политички и књижевни рад а с тим у свези говорио је о српској приповеци, која приказује наше село. После тога читао је проф. Светислав Баница Кочићеву приповетку „Кроз маглу, Јајце“ а проф. др. Милан Петровић „Истинити вулум Симеуна Ђака“. Обе су приповетке пажљиво саслушане. Село је затворио проф. Милан А. Јовановић са жељом, да се књижевна села чешће приређују.

Свечана седница богослов. књиж. друштва „Слоге“.

На Три Јерарха одржало је богословско књижевно друштво „Слога“ у Карловцима своју свечану седницу у великој гимназијској дворани у присуству многобројне публике са кратким, али врло лепим програмом, који је у јавности био штампан. Своју зрелост и озбиљност, како свугде и свагда, показала је „Слога“ и овом приликом. Говор председников као и извођење и свих осталих тачака задовољило је потпуно публику, у којој смо видели и многа одлична лица из места и са стране. Као што смо читали, богословски кор је особито хваљен са свога певања у Сомбору, па видимо да та хвала није на празно, јер се снага, извођење и лепота његова певања нарочито манифестовала овом приликом. „Слога“ није ни до сада вегетирала, као што се то обично мисли у нашој јавности (а то само због тога, што није нашла за потребно, да доноси некакве т. зв. резолуције) — али плодотворан рад њезин ове године не можемо, а да не похвалимо. У данашњој генерацији богослова гледамо фактички народну узданицу и људе од којих с правом можемо и морамо много очекивати. Свој положај и позив су озбиљно схватили, те не бучећи много у јавности раде у тишини марљиво и успешно — а такви нам и требају!

Читуља.

Дра Михајла Полита Десанчића, директора „Браника“ и председника српске народне слободоумне странке, задесила је тешка жалост. Његова супруга, Мара рођ. пл. Стратимировић, преминула је после кратке али тешке болести у 59. години живота свог. Сахрањена је у суботу, 1. фебруара о. г. после подне уз много бројно учешће грађанства. Лака јој била земља и вјечнаја памјат!

Поучно-забавна села у Потпорњу.

У Потпорњу (Банат) одржана су два села, прво 19 јануара, а друго 26. јануара. На првом селу предавао је Светислав Брадваровић о нашим просветним приликама и о утицају просвете на развитак економски. На другом је селу говорио „о алкохолу и злочину“. Истакнут је алкохол као друштвено зло, против којега се и држава и свесно друштво са свим силама бори. После предавања читане су приче наших најпопуларнијих приповедача.

Бесан пас у Новоме Саду.

У суботу око 11 с. ноћу појавио се у Новоме Саду пас, који је ујео више особа, када су излазили из кафане Пас је убијен, а уједене особе су одведене у будимпештански Пастеров завод.

Пролећње време у Црној Гори.

Наш пријатељ из Данилов-Града пише нам, како је тамо настало већ право пролећње време, какво је у нашим крајевима у месецима марту и априлу. На врховима Прекорнице и Гарђа лежи дебео снег, а доле људи саде винограде и воће, у вароши се де по улицама и нико не ложи по собама. Тако је благо време и у Подгорици.

Брзојави „Застави“.

Стигли 3. фебруара.

Турска не пристаје на одлуку великих сила.

Цариград. Турска је влада писмено одговорила на представку великих сила о одлуци њиховој гледе јегејских острва. У своме одговору турска влада изражава своје разочарање, што велике силе нису узеле довољно у обзир интересе Турске. Одлуку великих сила, да се острва Имброс, Тенедос и Кастелориво имају вратити Турској, турска влада узима на знање, али изјављује, *да ће настојавати да оствари и остале своје захтеве.*

Бугари се правдају.

Софија. Говорећи о грчким и румунским претњама, Генадијев лист „Воља“ пише, да претње немају смисла, јер Бугарска се држи мирно и жели мир, а своју судбину и своју независност никада неће поверити у стране руке.

Немачко-француски споразум.

Берлин. Јуче је у немачком министарству спољних послова коначно утврђен немачко-француски споразум у питању железничких пруга у Малој Азији.

Политичке трзавице у Јапану.

Токијо. У јучерањој сабор ској седници приликом расправе о пореским законима дошло је до бурних правора. Опозиција је опструјисала, а када је дошло до гласања, разбила је кутију за гласанице. Синоћ је један човек продро у собу саборског одбора и истукао једног одборника тако, да је морао бити пренесен у болницу. Опозиција огорчена, што њени захтеви у обзир нису узети. Сабор је ноћас одгођен, без да је ишта свршио.

Токијо. Ухапшено је 5 поморских официра, међу њима 1 контр-адмирал. Суђење им ратни суд због подмићивања.

Страначке борбе у Шведској.

Штокхолм. Странке са деснице издале су проглас на народ, у коме осуђују поступак пређашње владе, која је узимала и помоћ социјалиста, а ови раде на обарању краљевства и стварању републике. Најзад се наглашава да национална одбрана треба да је изнад страначке борбе.

Нападај на бивше министре.

Хавр. Пристанишни радници напали су каменицама бивше министре Бријана, Бартуа и Керона, али их нису погодили.

Железнички промет између Угарске и Србије.

Будимпешта. Железнички преност робе у Србију, који је био неко време прекинут због нагомиланости робе у београдској станици, поново је успостављен.

Избори у Румунији.

Букурешт. Јуче обављени избори посланика у првом изборном телу. Изабрато 56 либерала, 5 конзервативаца и 5 демократа. У 13 срезова биће ужи избор.

Из Русије.

Петроград. Јуче отпочео рад страначки збор руских националиста.

Одговорни уредник:
МИТА КЛИЦИН

ЧУДО ОД
БУКВАРА!

Баш сада је изишло из штампе пето издање овога Буквара у 20.000 примерака. Из њега научи и најстарији човек да чита и пише за 12 дана. Ко ми пошаље унапред поштанском упутницом 70 потура (филера) тај одмах добија Буквар са плаћеном поштарином. 1344 16-30

Homokszil-Temes Угарска.

Љубомир Јовановић
школски управитељ и учитељ.

ЈЕДНОГОДИШЊА МАШИНА ЗА КРУНЕЊЕ КУКУРУЗА

мотор је са крњачом заједно на једној грађи, за израду 200—300 метерских центи потребно је само 6—8 килогр. бензина, ПРОДАЈЕ СЕ или се под најам издаје одмах. Поближе код

Dominik Toni — Temesvár Jv.
Nap utca 1. sz. Vajgyár szemben.
130 2—2

Потребујем 2 ковачка помоћника

који у посао могу ступити одмах. Један треба да је старији а други млађи. 127 2-2

Милан Црногорачки, ковач.
Жабаљ. (B. B. v. m)

Бела пекарија

потпуно снабдевена са свим алатом пекарским, са локалом за дућан и станом, на врло прометном месту у Новом Саду, која би највише одговарала младом Србину од тога заната, пошто би му преузимањем исте, осигурана била егзистенција и напредак 150 2—5

издаје се одмах.

За поближе услове обратити се власнику Ђоки Пушићу, Нови Сад, Ћурчијска ул. бр. 18.

Дућански штелажи,

који потичу из конкурс масе Владимира Фишер Пала, способни за мушку моду, галантерију, мануфактуру и кратку робу, скоро нови, стаклени ормани и отворени штелажи, због селења из локала —

продају се врло јефтино

са свима потребним реквизитима. Упитати код Böhm Ignácz-а
128 2 2 у Милетићкиној кући бр 20

Ново сазидана КУЋА у Меленце, на добром месту згодна за кафану или трговину. Издајем под кирију за поближе услове обратити се на сопственика ПЕРУ АДАМОВА, Меленце torontál v. m. 153 2—3

Тражим један полован треш 6 HP. ко такови има, нека се обрати са понудом и ценом потписаноме

Драгутин Ђуковић
107 3 3 Bacsszentiamas.

Тражим цигљара

За моју цигљану у Попинци са 8000—9000 даштица тражим вештог цигљара. Наступ одмах. 193 1-3

Павле Максимовић,
Попинци (п. п. Путинци) Срем.

За своју папучарску радњу ТРЕБАМ 2 ПОМОЋНИКА

који могу у радњу ступити одмах. Место стално, плата добра.

КОСТА ЦВЕТКОВИЋ Осек.
195 1—3

ХОТЕЛИЈЕРИМА!

Дајем под закуп на једну или три године своју вилу „Јелу“ у Врњачкој бањи. Вила је врло погодна за рестаурацију. Има 12 соба са потребним собним намештајем (креветима, постељама и осталим намештајем). Погодбе ради обратити се на адресу г. Д. Илићу Београд. — (Уредништво „Штампе“). 125 2 10

Кућа са трговином, која постоји у Фењу на најлепшем месту у сред села, у којој има 2 собе, кујна, велики магазин под кровом, велики подрум, катарка, штала и шупа плац је велики 1260□ фати поред куће артески бунар. Због старости продајем по најповољнијем условима. Михајло Сиротан, Фен, torontal v. m 124 2—3

ПАСТУВА!

Чистог вранца 176 см. високог, три године, пасмине (Фуриово), који је од власти одређен за приплод (лицениран) Због слабости здравља продајем.
ЈОЦА КОВАЧЕВ, АДА (БАЧКА).
102 3—4

Орисак штампарија дра Стојадина Михајловића у Новом Саду.